

MATERIAL CULTURE

OROSZLÁNY MIKLÓS

BME Építőművészeti Doktori Iskola 2013 ŐSZ

témavezető: Sugár Péter DLA

konzulens: Dr Kerékgyártó Béla

*A tárgykultúra kutatási területeinek vizsgálata a tervezés szerepének szempontjából
A tervezés hogyan hat a tárgyakon keresztül az emberi társadalmakra
A tárgyak létrehozása változtatja a felhasznált anyag szociológiai jelentését, társított jelentésekkel ruházza fel*

Tartalomjegyzék:

A)

Handbook of Material Culture szöveggyűjtemény kivonata, ismertetése

(Christopher Tilley, Webb Keane, Susanne Küchler, Mike Rowlands and Patricia Spyer, 2006)

B)

Féléves kutatási vázlat, annotált bibliográfia

- Material Culture témafelvetés, kapcsolódó irodalom, feldolgozott irodalom
- Waste Culture témafelvetés, kapcsolódó irodalom
- Social Culture témafelvetés
- Material Design – példagyűjtemény
- Régió és Identitás kapcsolódó cikkek

Handbook of Material Culture

szöveggyűjtemény kivonata, ismertetése

(Christopher Tilley, Webb Keane, Susanne Küchler, Mike Rowlands and Patricia Spyer, 2006)

Elemzett könyv kapcsolata a kutatási témával, személyes motiváció

Az építészeti anyaghasználatot elsősorban annak fizikai, technikai tulajdonságai határozzák meg. Ezeken a fizikai tulajdonságokon túl az anyaghoz számtalan szubjektív jelentést tartozik. Az anyagok jelentése többféle forrásból táplálkozhat. Egyes asszociációk helyhez és kultúrához köthetőek. Bizonyos érzések az anyagok fizika tulajdonságaiból következnek, és az emberi szubjektív élmény is hozzáadhat az anyag értelmezéséhez.

Az érdekel, hogy a tervezés hogyan használja, módosítja, alakítja az anyagokhoz való viszonyunkat és a hozzájuk kapcsolódó jelentéseket.

A Material Culture kutatási területein belül elsősorban az izgat, hogy a tervezés milyen szerepet játszik a tárgykultúra alakításában. A tervezett dolgok, elsősorban épületek, hogyan hatnak a tervezésen keresztül a társadalmi folyamatokra. Ha a dolgok lényeges szerepet játszanak az identitásunk kialakításában, akkor az épületeknek is van ilyen szerepük. Ezeknek a tudatos használata mennyire tud hatással lenni a használókra. A Material Culture tág fogalomrendszere, inspiratív jellege lehetőséget biztosít az anyag kapcsolódó jelentéstartalmainak feltérképezésére, és építészeti anyaghasználatba való átültetésükre. Ezek a többletjelentések párhuzamba állítva valós tervezési példákkal, leírhatnak tervezés által létrehozott tárgykultúrákat.

A "Handbook of Material Culture" szöveggyűjtemény átfogó képet ad a közelmúlt kutatási irányairól. Felvillantva a megközelítések széles spektrumát számos kapcsolódási pontot kínál az építészettel. Az elméleti bevezető egyik állítása, hogy a tárgyak intellektuális és materiális tartalma közti hierarchikus kapcsolatot a jelenlegi kutatások megkérdőjelezzik. A tárgyak nem kiszolgálói a kultúrának, hanem aktív formálói. Az építészetre vetítve ezt a gondolatot vizsgálható, hogy a konkrét épületek hogyan határozzák meg a kultúrát. Az érzékelés hogyan befolyásolja az építészetet? Az épület tevékenység alapú megközelítése hogyan alakítja a tervezést? Az épületek létrehozása, átalakítása milyen szerepet játszik az építészeti tervezésben? Ezeknek a kérdéseknek a körüljárása miatt érdekes számomra a szöveggyűjtemény.

Handbook of Material Culture - kivonat

Christopher Tilley, Webb Keane, Susanne Küchler, Mike Rowlands and Patricia Spyer, 2006

BEVEZETÉS

A szöveggyűjtemény háttérét az 1996-ban alapított Journal of Material Culture újság adja. A könyv a bevezetőben általánosan ismerteti a „material culture” fogalmat, melyet kutatási területként vizsgál, és röviden áttekinti annak kialakulását, történetét, eredetét. Ezután felvázolja a fogalom aktuális értelmezését, mely logika a könyv szerkesztését is meghatározza.

A Material Culture kutatási területe elsősorban a régészetben és az antropológiában gyökerezik. A szerző felvetése, hogy az anyagszerűség a kultúra elválaszthatatlan része. A „material culture” magában hordozza a kettősséget, a fizikai és az intellektuális világ viszonyát.

Ezek az értelmezések tovább finomodtak az elmúlt évtizedekben. Egyrészt kitágult a tárgyak fogalma, és napjainkra szinte minden materiális dolog beletartozik. Másrészt az intellektuális és a fizikai világ viszonyában elmosódik a hierarchikus viszony. A kortárs elméletek szerint a két terület viszonya kölcsönös, nemcsak az emberek készítenek tárgyakat társadalmi célból, hanem a tárgyak is hatnak a társadalomra. A fogalom határainak kibővítése szabad utat enged számos társterület bekapcsolódásába. A nyelv (nyelvészet, antropológiai nyelvészet), a társadalom (szociológia, antropológia), az idő (archeológia, régészet, történelem), a tér (földrajz), a művészet (irodalom, művészettörténet), és a termelés, kereskedelem illetve fogyasztás (közgazdaságtan) tárgyi szemszögből való kutatásával jött létre a Material Culture interdiszciplinális mai értelmezése. Ezeket az összemetsződések árnyalja tovább a vizsgálódás időintervallumának tágítása. A korai múltból való következtetéseket a mostani kutatások kibővítik a közvetlen jelenre is.

A fizikai és az intellektuális dolgok viszonyának vizsgálatához körvonalazni kell az anyagszerűség lehetséges értelmezéseit, legalapvetőbb jelentése: anyag, matéria, létező, konkrét, fizikai. Ennél tágabb, amikor dolgokként vagy dolgok összességeként értelmezzük. Az anyagszerűségnek lehet kulturális jelentése, jelenthet előnyt vagy rangot. Képviselhet mennyiséget, értéket. Ezen kívül jelentetheti a munka minőségét.

Ez a tág értelmezés lehetővé teszi a kutatás tárgyának széleskörű értelmezését is. A szerző szerint a kortárs Material Culture tanulmányok kiindulópontja ez a széles szempontrendszer lehet, miszerint a dolgok lehetnek anyagi lényegűek, találtak vagy készítették, statikusak vagy mozgathatók, ritkák vagy gyakoriak, helyiek vagy egzotikusak, újak vagy régiek, átlagosak vagy különlegesek, kicsik vagy hatalmasok, hagyományosak vagy modernnek, egyszerűek vagy összetettek.

A kutatási terület kialakulása négy fő szakaszra bontható.

I. Nyugati gyarmatosítás (1800 – 1920) ideje alatti Material Culture kutatás

Elsődleges célja a primitív kultúrák tárgyainak gyűjtése és rendszerezése volt. Elméleti háttérét az evolúciós elméletek adták, a fejlettebb kultúrákat az elmaradottakból vezette le. Az összegyűjtött és kategorizált kutatási leleteket múzeumokban mutatta be. A nyugati kultúra más kultúrák megismerésén keresztül akarta megérteni *saját társadalmát*.

II. 1920 – 1960 ideje alatti Material Culture kutatás

Az evolúcióelméletet felváltotta a funkcionális-, strukturalista elmélet, a dolgok helyett a szociális kapcsolatok kerültek a középpontba. A technológia-, az anyaghasználat a szociális kontextus háttérre, -illusztrációja volt. A különböző kultúrákat „dolgok”-ként kezelte.

III. 1960-tól a Material Culture kutatás

A Material Culture kutatásába egyéb diszciplínák is bekapcsolódtak a régészetben és az antropológián túl. (művészet, vernakuláris építészet, szociológia) Létrejött az etnoarcheológia. A múlt és a primitív tárgykultúrák kutatása mellett megjelent a modern, kortárs tárgykultúra, a jelen vizsgálata.

IV. 1980-as évektől máig

Ebben a korszakban az archeológia és antropológia egymás mellettsége helyett, azok együttes jelenléte jellemző. Egy heterogén tudományterület jön létre. A fizikai leletekre és a kulturális közegre egyenrangúként tekintenek.

A könyv a közelmúlt kutatási eredményeit rendszerezi, és egyben keresi a folytatás lehetséges irányait. A cikkek összessége körvonalazza a Material Culture által jelenleg vizsgált jelenségeket. Ezek szerint a vizsgált dolgok lehetnek:

- I. dolgok amik az emberektől **függetlenül** léteznek (hegy, fa, állatok...)
- II. emberek által **létrehozott** dolgok
- III. ezeknek a dolgoknak a **nyersanyaga, alkotóelemei** (eredet, társítás, összetétel)
- IV. a dolgok létrehozásához szükséges **technológia** (mozgatás, kereskedelem, fogyasztás)
- V. a dolgok ahogyan kapcsolódnak emberi **eszmékhez, szándékokhoz**
- VI. a dolgok viszonya a **tudattalanhöz**, nem tudatos hatásuk
- VII. a dolgok kapcsolata az emberi **társadalommal**
- VIII. a dolgok viszonya az **értékhez, hithez, érzelmekhez, identitáshoz**
- IX. a dolgok kapcsolata a **múlthoz, tradícióhoz, egyéni - kollektív emlékezethez, ...** viszonyuk **térhez, helyhez, régióhoz**
- X. a dolgok viszonya az **emberi testhez**

A könyvben összegyűjtött cikkek háromféle metodika mentén közelítik ezeket a kérdésköröket. Az egyik módszer egy kiválasztott elemen keresztül vizsgál specifikus kulturális aspektusokat (népi építészet, ételek, öltözködés). A másik egy általános elméletből vezeti le a dolgok jelentőségét, jelentését (emlékezet, táj, művészetek). A harmadik módszer a holisztikus kulturális elméleteken keresztül vizsgálja a dolgokat (építészet, étkezés, táj).

A könyv szerkezete öt téma köré csoportosítja a cikkeket. Az egyes témák bevezetője összefoglalja az adott aspektus történetét, rendszerét, majd az egyes cikkek fejtik ki a különböző irányokat. A cikkek kiválasztásánál nem egy kategorizált rendszer volt a szerkesztők célja, hanem sokkal inkább a jelenlegi és a jövőbeli fejlődési irányok kitapogatása.

- I. rész ELMÉLETI HÁTTÉR
- II. rész A TÁRGYAK KAPCSOLATA AZ EMBERI TESTHEZ, ÉRZÉKEKHEZ
- III. rész TÁRGYAK – SZOCIÁLIS VISZONYOK KAPCSOLATA
- IV. rész DOLGOK LÉTREHOZÁSA, MEGVÁLTOZTATÁSA, MOZGÁSA
- V. rész A DOLGOK MEGŐRZÉSE, BEMUTATÁSA, GYŰJTÉSE

ELMÉLETI HÁTTÉR – I. rész

A fejezet számba veszi az 1970-es évek óta jelen lévő elméleti megközelítéseket. Szerencsés, hogy az utóbbi időszakot széleskörű teoretikus párbeszéd jellemzi. Ez a diskurzus mutatja a tudományterület folyamatos átalakulását és a Material Culture interdiszciplinális bővülését. A Material Culture elméleti háttérét három fő vonulat jellemzi. Ezek az elméletek együttesen adnak képet a Material Culture teoretikus megközelítéseiről.

- i. Marxizmus (1. fejezet)
- ii. Strukturális és szemiotizmus (2. fejezet)
- iii. Fenomenológia (3. fejezet)

Marx tanai adják az egyik megközelítés háttérét. Az első cikk 'In The Matter of Marxism' (Bill Maurer) azt elemzi, hogy a marxista megközelítés folyamatosan jelen volt a Material Culture kutatásában. Ezek a gondolatok keverednek a 7. és a 6. fejezetben strukturális és fenomenológiai gondolatokkal.

A strukturális szemiotikán alapuló elméleti megközelítés a tárgyak és a szociális viszonyok kapcsolatát vizsgálja. Azok rendszerbe foglalásával próbálják megérteni a tárgyak kulturális hatásait. A tárgyak nemcsak a társadalom fenntartásához, a szociális viszonyok újraalkotásához szükségesek, hanem a gondolatok létrejöttéhez is. A tárgyaknak jelentése van. Az anyagi formák fontos szerepet játszanak a csoportos és egyéni identitás kialakításában. Az elmélet azt is vizsgálja, hogy az emberek hogyan szervezik az életüket a tárgyaik szervezésén keresztül. Strukturális szemzőgből ezeknek a jelentéseknek az

összessége egy „szöveget”, „nyelvet” alkot. Ennek a nyelvnek lehetséges a megismerése, kutatása.

A marxi elméletek, a strukturalizmus és szemiotika a tárgyak mögötti tartalmakat, struktúrákat, szabályszerűségeket vizsgálja. Ezzel szemben a fenomenologikus megközelítés ismét a felszínre helyezi a hangsúlyt és az emberi érzékek, észlelés felől közelíti a tárgyakat. Ahogyan az emberek szociális környezete változik, úgy változik a tárgyak környezete is (5. fejezet).

A tárgyaknak nem a jelentése a fontos, hanem a hatásuk. (Gell)

Nem pusztán reprezentálnak vagy reflektálnak ideákra, hanem közvetlenül hatnak a személyek, intézmények és kultúrák létrejöttére. Ez a szemléletmód az utóbbi évtizedben kezdett kibontakozni, nehézsége a módszertan kiforratlansága.

Az elméletek egy post-strukturalista megközelítésben csak akkor érvényesek, ha folyamatosan alakulnak, kontextusba helyeződnek, megváltoznak, újrafogalmazódnak. A felülről lefele történő rendszerező-leíró adatgyűjtés helyett, egy alulról építkező folyamatos képlékenységgel a jellemzőjük. Lényeges, hogy a tények és az értékek nem tisztán szétválaszthatók egymástól, mivel az értékítéletünk meghatározza, mit tartunk tényeknek. A vizsgálódásban a teljes igazság megértése helyett az a cél, hogy legyen valamiféle eszenciája, amelyhez lehet viszonyulni. A post-strukturalista szemlélet sokkal inkább önreflexív megközelítést követel meg, mint a korábbi elméletek. A post-strukturalizmus együtt jár azzal a teoretikus sokszínűséggel, amely ebben a fejezetben kirajzolódik.

A TÁRGYAK KAPCSOLATA AZ EMBERI TESTTEL, ÉRZÉKEKKEL – II. rész

„Hogyan érzékeljük a helyet?

A nyelvi korlátaim a világom korlátait jelentik?

Milyen hatásokat tulajdonítunk az ételeknek és a színeknek?

Tekinthető-e a vizuális jelrendszer az elsődleges kommunikációnak, valamelyest függetlennek a nyelvtől?

Kiterjeszhető-e az antropológia az evés élvezetére, összefüggésbe hozva azt a nyomorral, az egyenlőtlenségekkel és a kizsákmányolással?

...

Ugyanabban az élményben van-e részünk a tömegben vagy egyedül sétálva New York, Róma vagy Shangai különböző épített környezeteiben?”

Ennek a résznek a cikkei a tárgy és annak számtalan módú érzékelése, megtapasztalása, az általuk kiváltott érzések, róluk szóló ismeretek kapcsolatát vizsgálják. A tárgyak értelmezhetőek az érzékszervek kiterjesztéseként.

A fejezetben lévő cikkek szerzői távolságot tartanak a nyugati kultúra nyelvi totemizációjától (Stafford, in Pinney) és a nyelvészetben alapuló elméleti megközelítésekétől, mint a szemiotizmus vagy a strukturalizmus. Az egyes cikkeknel a tudományosságtól való távolodás valós kritikát eredményezhet.

Érzékenynek lenni szenvedést jelent. A cikkek szembehelyezkednek az euro-amerikai ismeretelméleti felvetésekkel, és sokkal tágabban a „szenvetés” történelmi előzményeit kezelik és tárgyalják.

Nemcsak a tárgyak, hanem az azokról szóló kutatások is megváltoztatják az irányadó testértelmezésünket, a hozzá kapcsolható tevékenységeinkkel együtt.

Szükségszerű az is, hogy odafigyeljünk arra, hogy a különböző hagyományok és szubkultúrák hogyan hangsúlyozzák ki vagy hanyagolják el a különböző érzékeket, testrészeket és képességeket, nemcsak az időtől és a helytől függően, hanem a társadalmi erőviszonyok tekintetében is. Az ilyen különös hangsúlyokra, esetenként fetisizmusra számos példát találunk. Ilyenek a középkor orrcsonkításai az ember arctalanításáért, kesztyűk fetisizálása a reneszánszban vagy a lábcsonkítások a tizenkilencedik századi Kínában.

TÁRGYAK – SZOCIÁLIS VISZONYOK KAPCSOLATA – III. rész

A humán tudományokban az anyagi tárgyakat csak nagyon ritkán vizsgálták szimplán önmaguk miatt. Sokkal inkább a lehetséges szerepük miatt az ember szociális és kulturális környezetében.

Ennek egyik oka, hogy a nyugati filozófiai és vallási elméletekből fejlődtek ki a tudományágak, folytatva azok alany és tárgy szembeállítását.

A korábbi szociológiai elméletek feltételeztek egy megelőlegező alapállást, az alany és a tárgy viszonyában, ahol az alany volt az alapja a tevékenységnek, jelentésnek. Még azok a megközelítések, amelyek elkerülik ezt a szembeállítást, azok is gyakran megkülönböztetik azokat.

A klasszikus elméletekben négy értelmezése létezik az alany és tárgy viszonyának:

1. termelés
2. ábrázolás
3. fejlesztés
4. az alany kiterjesztése

A III. rész bevezető szövegének felépítése:

- a négy klasszikus megközelítés kritikai bemutatása, kapcsolódva a fejezet cikkeihez
- tárgyalja a jelentés illetve tevékenység alapú megközelítéseknek korlátait
- a módosított filozófikus realizmus mint a tárgyak szociális vizsgálatának alapvetése (a tárgyak függetlenebb tárgyalása lehetőséget ad egy kevésbé determinisztikus megközelítésnek)

DOLGOK LÉTREHOZÁSA, MEGVÁLTOZTATÁSA, MOZGÁSA – IV. rész

A létrehozás és a transzformáció tárgyalása nemcsak az analitikus szemléleten alapszik, hanem egy időkeretet ad a tárgyak szociális életének. A pillanatképek vagy a tárgyak évtizedek vagy akár századokon keresztül képei megmutatják a szociális változásokat. A létrehozott tárgyak hatnak a környezetükre, ezért érdemes vizsgálni a létrejöttüket és a társadalmi szerepüket.

A IV. részben lévő cikkek nem az egyes tárgyakkal foglalkoznak, hanem azok csoportjával. Ezek a csoportosítások lehetnek készítés, forma, funkció szerint, vagy aszerint, hogy időben hogyan változnak, hogyan fogyasztják, ajándékozzák vagy eladják, vagy hogyan helyezik el használat után őket.

A tárgyakat nem feltétlenül egy előzetes külső kategorizálás rendezi csoportokba, hanem a létrehozás és a változtatás. Ezek a csoportosítások segíthetnek megérteni, hogyan alakítják ezek a tárgyak a múlt és a jövő társadalmát.

A fejezet foglalkozik még a technológia jelentőségével, a tárgykultúránkra gyakorolt hatásával.

A DOLGOK MEGŐRZÉSE, BEMUTATÁSA, GYŰJTÉSE – V. rész

Ez a rész azt tárgyalja, hogy hogyan alakítja személyes és csoportos identitásunkat a tárgykultúránk rendszerezése, gyűjtése és bemutatása.

Féléves kutatási vázlat, annotált bibliográfia

KUTATÁS VÁZLAT

Az építészeti anyaghasználatot elsősorban annak fizikai, technikai tulajdonságai határozzák meg. Ezeken a fizikai tulajdonságokon túl, az anyaghoz számtalan szubjektív jelentéstartalom tartozik. Az anyagok ilyen jelentése többféle forrásból táplálkozhat. Egyes asszociációk helyhez, és kultúrához köthetőek. Bizonyos érzések az anyagok fizika tulajdonságaiból következnek, de használatuk járulékos, nem tudatos hozadéka az anyagválasztásnak. Az emberi észlelés is hozzáadhat az anyag értelmezéséhez.

A kutatásom során ezeket a járulékos jelentéstartalmakat szeretném feltérképezni, és megérteni. **Az érdekel, hogy a tervezés hogyan használja, módosítja, alakítja az anyagokhoz való viszonyunkat.**

KUTATÁS VÁZLAT

MATERIAL CULTURE

WASTE CULTURE

OROSZLÁNY MIKLÓS
2014 JANUÁR
BME Építőművészeti Doktori Iskola
konzulens: Sugár Péter DLA

3.2

MATERIAL CULTURE

Az én értelmezésemben a kifejezés fordítása elsősorban az anyagra vonatkozott, annak használati módjaira. Utánajárva világossá vált, hogy a szó jelentése elsősorban tárgyakra vonatkozik, és az alapanyag ennek csak egy kisebb elemét adja.

Cél: Material Culture és építészet kapcsolatának vizsgálata, tanulságok, levonása, javaslatok. **Kapcsolódó más tudományágak** építészeti szempontból releváns területeinek feltérképezése, felfedezése.

Felmerülő kérdések:

- *Van-e regionális jellege ma az anyaghasználatnak, értelmezhető-e egyáltalán így a mai anyaghasználat? (helyi karakter, anyagok, kiskockakő = kínai bazalt)*
- *Anyagok jelentése különböző kultúrákban, a jelentés változása. Anyagok többletjelentése az építészetben.*
- *Regionalizmusban az alapanyag mint identitásképző*

Elsődleges irodalom:

Nicole Boivin, 2008

Material Cultures, Material Minds, The Impact of Things on Human Thought, Society, and Evolution

Christopher Tilley, Webb Keane, Susanne Küchler, Mike Rowlands and Patricia Spyer, 2006

Handbook of Material Culture

Suzanne Preston Blier, Vernacular Architecture

Victor Buchli, Architecture and Modernism

Ron Eglash, Technology as Material Culture

Margaret W. Conkey, Style, Design, and Function

Jon P. Mitchell, Performance

Chris Gosden, Material Culture and Long-term Change

Kapcsolódó irodalom:

Diane Ackerman, 1990

A natural history of the senses

Christopher Tilley, Webb Keane, Susanne Küchler, Mike Rowlands and Patricia Spyer, 2006

Handbook of Material Culture

Christopher Pinney, Four Types of Visual Culture

Diana Young, The Colours of Things

Journal of Material Culture - ARCH

Elsődleges irodalom:

Economies of moral fibre? Recycling charity clothing into emergency aid blankets

Lucy Norris

Journal of Material Culture, December 2012; vol. 17, 4: pp. 389-404.

Kapcsolódó Irodalom:

Auto-exoticism: Cultural display at the Shanghai Expo

Tim Winter

Journal of Material Culture, March 2013; vol. 18, 1: pp. 69-90.

Words in Stone?: Agency and Identity in a Nazi Landscape

Sharon Macdonald

Journal of Material Culture, July 2006; vol. 11, 1-2: pp. 105-126.

Empowerment in the Practice of Making and Inhabiting: Dong Architecture in Cultural Reconstruction

Xing Ruan

Journal of Material Culture, July 1996; vol. 1, 2: pp. 211-238.

Small devices, memory and model architectures: Carrying knowledge

Christopher Evans

Journal of Material Culture, December 2012; vol. 17, 4: pp. 369-387.

Hot Scorpions, Sweet Peacocks: Kachchhe Art, Architecture and Action

Vishvajit Pandya

Journal of Material Culture, March 1998; vol. 3, 1: pp. 51-75.

Words in Stone?: Agency and Identity in a Nazi Landscape

Sharon Macdonald

Journal of Material Culture, July 2006; vol. 11, 1-2: pp. 105-126.

Journal of Material Culture - ARCH

Elsődleges irodalom:

Economies of moral fibre? Recycling charity clothing into emergency aid blankets

Lucy Norris

Journal of Material Culture, December 2012; vol. 17, 4: pp. 389-404.

This article examines the complex interweaving of moral values, material goods and market economies arising where unwanted clothing donated to Western charities is transformed through industrial fibre recycling in India into millions of aid blankets distributed worldwide as humanitarian relief. The commoditisation of the donor's gift, its destruction, transformation and subsequent use as a gift once more reveals how the moral values of Western donors, charities, relief agencies and aid recipients are negotiated through the global used-textile economy. In contrast to contemporary moral discourses on thrift and sustainable consumption practices that promote values associated with longevity, durability and resourcefulness, the ephemerality of the aid blanket made from recycled fibres materialises the tensions and uncertainties surrounding social and economic reconstruction in crisis zones. Through its qualities and affordances, the material is deeply implicated in the construction of moral economies.

Kapcsolódó Irodalom:

Auto-exoticism: Cultural display at the Shanghai Expo

Tim Winter

Journal of Material Culture, March 2013; vol. 18, 1: pp. 69-90.

For many postcolonial countries, articulating a sense of identity and cultural nationalism has involved negotiating those histories and identities constructed and ascribed upon them by others. Indeed, such themes have long troubled many postcolonial intellectuals and been the subject of intense debates. Shanghai Expo 2010 brought this issue into focus once again, an event where national identities were performed to an audience of 73 million. This article examines the objects and architecture of cultural nationalism in relation to questions of sovereignty and enduring colonialities for a number of Asian and African countries participating in previous world's fairs and at Shanghai. It draws on the ideas of Partha Chatterjee to interpret why they embraced a language of tradition and heritage, reproducing the same geo-cultural hierarchies familiar to the age of European empire. The author argues that, within the cultural economies of globalization today, such countries engage in a form of auto-exoticism.

Hot Scorpions, Sweet Peacocks: Kachchhe Art, Architecture and Action

Vishvajit Pandya

Journal of Material Culture, March 1998; vol. 3, 1: pp. 51-75.

When Kachchhe people say that they 'wear a house and live in a cloth' they are expressing their own cultural idea, utilized for analysing how meanings are made out of Kachchhe material culture, to represent the ideology of hospitality and the structural events of visiting and social exchange.

Journal of
MATERIAL CULTURE

Home | OnlineFirst | All Issues | Subscribe | RSS | Email Alerts

Impact Factor: 0.395 | Ranking: 11/38 in Cultural Studies | 53/83 in Anthropology

Source: 2012 Journal Citation Reports® (Thomson Reuters, 2013)

- March 2012; 17 (1)
- » Index By Author
- » Cover Photo

Current Issue

- » December 2013, 18 (4)

- » Alert me to new issues of Journal of Material Culture

- Submit a Manuscript
- Free Sample Copy
- Email Alerts
- RSS feed

+ More about this journal

Journal of
MATERIAL CULTURE

Home | OnlineFirst | All Issues | Subscribe | RSS | Email Alerts

Impact Factor: 0.395 | Ranking: 11/38 in Cultural Studies | 53/83 in Anthropology

Source: 2012 Journal Citation Reports® (Thomson Reuters, 2013)

Archive of All Online Issues: Mar 1996 - Dec 2013

Current Issue:

Recent Issues:

December 2013
Vol. 18, No. 4

September 2013
Vol. 18, No. 3

June 2013
Vol. 18, No. 2

March 2013
Vol. 18, No. 1

PDF and Abstracts: Mar 1996 - Dec 2013

2010s	2010	2011	2012	2013	-	-	-	-	-	-
2000s	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1990s	-	-	-	-	-	-	1996	1997	1998	1999

Current Issue

December 2013, 18 (4)

Alert me to new issues of Journal of Material Culture

Submit a Manuscript

Free Sample Copy

Email Alerts

RSS feed

More about this journal

PUBLIC RELATIONS

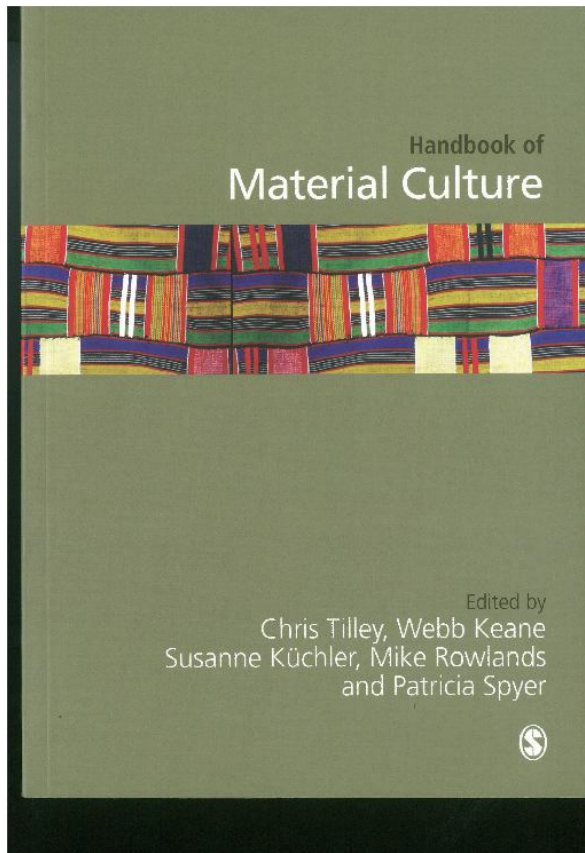
Christopher Tilley, Webb Keane, Susanne Küchler, Mike Rowlands and Patricia Spyer, 2006

HANDBOOK OF MATERIAL CULTURE

Journal of Material Culture, 1996 - 2013

<http://mcu.sagepub.com/content/by/year>

A szöveggyűjtemény bevezetője a fogalom általános ismertetésével kezd, majd röviden áttekinti a kutatási terület kialakulását, történetét, eredetét. Ezután felvázolja az aktuális értelmezését a fogalomnak, majd a könyv szerkezetét vázolja.

Material Culture

- A fizikális és az intellektuális

Kapcsolódó tudomány területek:

- Archeológia

- Antropológia

Materiality

- A kultúra elválaszthatatlan része

Christopher Tilley, Webb Keane, Susanne Küchler, Mike Rowlands and Patricia Spyer, 2006

HANDBOOK OF MATERIAL CULTURE

Material Culture

- **az emberek és a tárgyak kapcsolata**
emberek készítenek tárgyakat, tárgyak hatnak az emberekre
tárgyak: gyorséttermi kajától a tájig bezárólag

Kapcsolódó tudomány területek:

- **nyelv (nyelvészet, antropológiai nyelvészet)**
- **társadalom (szociológia, antropológia)**
- **idő (archeológia, régészet, történelem)**
- **tér (földrajz)**
- **művészet (irodalom, művészettörténet)**
- **termelés, kereskedelem, fogyasztás (közgazdaságtan)**

Materiality

Substance – anyag, matéria, létező, konkrét, fizikális
Things – dolgok, dolgok összessége
Benefits – előny, rang
Value – mennyiség, érték
Qualities – minőség

Christopher Tilley, Webb Keane, Susanne Küchler, Mike Rowlands and Patricia Spyer, 2006

HANDBOOK OF MATERIAL CULTURE

Material Culture története

I. Nyugati gyarmatosítás (1800 – 1920)

a primitív kultúrák gyűjtése és rendszerezése

múzeumok

evolúciós elméletek

Nyugat másokon keresztül akarja magát megérteni

II. 1920 – 1960

Az evolúcióelméletet felváltja a funkcionalista, strukturalista elmélet

a dolgok helyett szociális kapcsolatok

a technológia, anyaghasználat a szociális kontextus háttérére, illusztrációja

a különböző kultúrák „dolgok”

III. 1960

Funkcionalizmus, alkalmazkodás a környezethez vagy a kulturális folyamatok mozgatója

egyéb diszciplínák (művészet, vernakuláris építészet, szociológia)

etnoarcheológia

modern, kortárs tárgykultúra ----- jelen vizsgálata

IV. 1980 – től napjainkig

az archeológia és antropológia egymás mellettsége helyett, azok együttes jelenléte

heterogén terület

Christopher Tilley, Webb Keane, Susanne Küchler, Mike Rowlands and Patricia Spyer, 2006

HANDBOOK OF MATERIAL CULTURE

DOLGOK

- I.dolgok amik az emberektől **függetlenül** léteznek (hegy, fa, állatok...)
- II. emberek által **létrehozott** dolgok
- III.ezeknek a dolgoknak a **nyersanyaga, alkotóelemei** (eredet, társítás, összetétel)
- IV.a dolgok létrehozásához szükséges **technológia** (mozgatás, kereskedelem, fogyasztás)
- V.a dolgok ahogyan kapcsolódnak emberi **eszmékhez, szándékokhoz**
- VI.a dolgok viszonya a **tudattalanhoz**, nem tudatos hatásuk
- VII.a dolgok kapcsolata az emberi **társadalommal**
- VIII.a dolgok viszonya az **értékhez, hithez, érzelmekhez, identitáshoz**
- IX.a dolgok kapcsolata a **múlthoz, tradícióhoz, egyéni - kollektív emlékezethez**,
... viszonyuk **térhez, helyhez, régióhoz**
- X. a dolgok viszonya az **emberi testhez**

MATERIAL CULTURE METODIKA

- I. egy kiválasztott elemen keresztül vizsgál specifikus kulturális aspektusokat (népi építészet, ételek, öltözködés)
- II. általános elméletből vezeti a dolgok jelentőségét, jelentését (emlékezet, táj, művészetek)
- III. holisztikus kulturális elméleteken keresztül vizsgálja a dolgokat (építészet, étkezés, táj)

Christopher Tilley, Webb Keane, Susanne Küchler, Mike Rowlands and Patricia Spyer, 2006

HANDBOOK OF MATERIAL CULTURE

A KÖNYV FELÉPÍTÉSE

1. ELMÉLETI HÁTTÉR
2. A TÁRGYAK KAPCSOLATA AZ EMBERI TESTHEZ, ÉRZÉKEKHEZ
3. TÁRGYAK – SZOCIÁLIS VISZONYOK KAPCSOLATA
4. DOLGOK LÉTREHOZÁSA, MEGVÁLTOZTATÁSA, MOZGÁSA
5. A DOLGOK MEGŐRZÉSE, BEMUTATÁSA, GYŰJTÉSE

A fejezetek bevezetője összefoglalja az adott aspektus történetét, rendszerét, majd az egyes cikkek fejtik ki a különböző irányokat. A cikkek kiválasztásánál nem egy kategorizált rendszer volt a szerkesztők célja, hanem sokkal inkább a jelenlegi és a jövőbeli fejlődési irányoknak a kikapogatása.

WASTE CULTURE

Növekvő könyves torony feldolgozása. Az eddig a témában összegyűjt irodalom feldolgozása, kibővítése.

Cél: Félévenként más - más szempontrendszer szerint újragondolni az anyaghasználatot
A szemét fogalmának, szemét szerepének a vizsgálata a Material Culture szemszögéből

Felmerülő kérdések:

- *Szemét mint helyi alapanyag, a szemét fogalmának változása.*
- *A szemét alapanyag jelentésbeli változása a tervezés során.*
- *Új építési anyagok hatása a térszervezésre, térhasználatra.*
- *Új anyaghasználati tendenciák a formatervezésben és az építészetben.*

Elsődleges irodalom:

Kevin Lynch, 1981

Wasting Away

Kapcsolódó Irodalom:

María José Zapata Campos C. Michael Hall, 2013

Organising Waste in the City, International Perspectives on Narratives and Practices

Heather Rogers, 2005

Gone Tomorrow, The hidden life of garbage

Susan Strasser, 1999

Waste and Want, A social history of trash

Mary Douglas, 2002

Purity and Danger, An analysis of concept of pollution and taboo

Gay Hawkins, 2006

The Ethics of Waste, How we relate to rubbish

Christopher Tilley, Webb Keane, Susanne Küchler, Mike Rowlands and Patricia Spyer, 2006

Handbook of Material Culture

Michael Rowlands and Christopher Tilley, „Monuments and Memorials”

Újraolvasni:

William McDonough, Michael Braungart, 2002

Cradle to Cradle

Silent City, 90-109. old.

Urban Digestive Systems, Trash Track

Strike magazin, 2013

shit, trash, rubbish, indecent, killer, erosion

Journal of Material Culture - WASTE

Elsődleges irodalom:

Disposability and Dispossession in the Twentieth Century

Gavin Lucas

Journal of Material Culture, March 2002; vol. 7, 1: pp. 5-22.

The Materiality of Domestic Waste: The Recycled Cosmology of the Dogon of Mali

Laurence Douny

Journal of Material Culture, November 2007; vol. 12, 3: pp. 309-331.

Your Trash Is Someone's Treasure: The Politics of Value at a Michigan Landfill

Joshua Reno

Journal of Material Culture, March 2009; vol. 14, 1: pp. 29-46.

Kapcsolódó irodalom:

Waste Matter - The Debris of Industrial Ruins and the Disorder of the Material World

Tim Edensor

Journal of Material Culture, November 2005; vol. 10, 3: pp. 311-332.

Observed Decay: Telling Stories with Mutable Things

Caitlin DeSilvey

Journal of Material Culture, November 2006; vol. 11, 3: pp. 318-338.

Journal of Material Culture - WASTE

Elsődleges irodalom:

Disposability and Dispossession in the Twentieth Century

Gavin Lucas

Journal of Material Culture, March 2002; vol. 7, 1: pp. 5-22.

This article addresses the issue of disposability in modern Anglo-American society, through a historical and archaeological perspective of late 19th- and 20th-century practices surrounding waste. Starting from what is identified as a dilemma in disposability, caught between two moral systems of the household - thrift and hygiene - this article discusses these systems in terms of waste and the activities surrounding it. Through examination of various practices and drawing on several examples and case studies, it is argued that the issue of disposability is intimately linked to consumption, specifically through the problem of inalienability and its effect on dispossession or the shedding off of domestic and personal objects.

The Materiality of Domestic Waste: The Recycled Cosmology of the Dogon of Mali

Laurence Douny

Journal of Material Culture, November 2007; vol. 12, 3: pp. 309-331.

This article explores some of the multiple forms and uses of Dogon domestic waste, considering daily shared experiences of the matter. It examines the implicit meanings objectified in the materiality of, and the daily praxis associated with, rubbish that the Dogon select and allocate to particular places in and out of their 'home container'. These are framed within a recycled cosmology that encompasses a plurality of entangled world-views that inform us about the life cycles of people, environment and society.

Your Trash Is Someone's Treasure: The Politics of Value at a Michigan Landfill

Joshua Reno

Journal of Material Culture, March 2009; vol. 14, 1: pp. 29-46.

This article discusses scavenging and dumping as alternative approaches to deriving value from rubbish at a large Michigan landfill. Both practices are attuned to the indeterminacy and power of abandoned things, but in different ways. Whereas scavenging relies on acquiring familiarity with an object by getting to know its particular qualities, landfilling and other forms of mass disposal make discards fungible and manipulable by stripping them of their former identities. By way of examining the different ways in which people become invested in the politics of value at the landfill, whether as part of expressions of gender and class or for personal enjoyment, different compartments toward materiality are revealed to have underlying social and moral implications. In particular, it is argued that different approaches to the evaluation of rubbish involve competing understandings of human and material potential.

SOCIAL CULTURE

Material Culture fogalom, történet, építészeti kapcsolódások

Is it possible to design or create material culture?

Absztrakt:

Szociális építés

Célja az identitás, Material Culture létrehozása?

Saját „anyagi kultúránk” terjesztése?

Vagy az egymás melletti kultúráknak a „anyagi kultúrájának” nincsen metszete?

A szociális építés célja egy közös halmaz megteremtése?

Lehetséges –e „Material Culture” –t létrehozni?

Építészet létrehozhat –e anyagi kultúrát?

SOCIAL CULTURE

Absztrakt.....

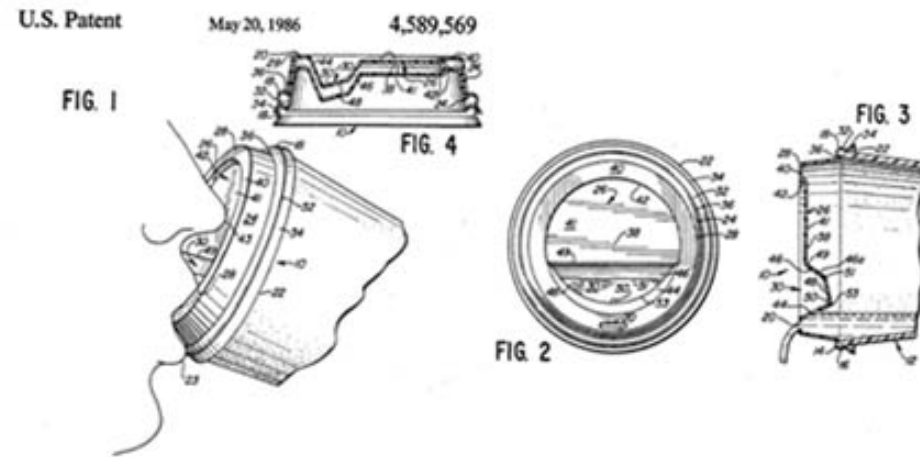
A szegregáció definiálható a tárgykultúrák közös metszetének hiányával.

A szociális indíttatású tevékenységek nagy része kulturális, társadalmi beavatkozáson alapszik. (oktatás, lelki segély, szociális beilleszkedés, munkahelyteremtés stb...) A tárgyi segítségnyújtás a fizikai szükségletek kielégítését szolgálja, a tárgyak osztása elsősorban azok mennyiségét helyezi előtérbe, más tárgykultúrát importálnak a közösségbe. A Material Culture korábbi értelmezései alapján a tárgyak és a technológia a szociális kontextusnak csak a háttere és kiszolgálója, amely elmélet hasonlít a segélyezés alapelveire.

A szociális segítségnyújtás tárgyi megoldásai egyre inkább megkérdőjeleződnek. A kérdés, hogy ha a tárgyi beavatkozás megkérdőjelezhető akkor az épületnek hogyan változik a szerepe. A szociális tervezés célja a mai értelmezésű, komplexebb Material Culture átadása. Nem a tárgy valóján van a lényeg, hanem annak kulturális kontextusán, a létrehozástól a használatig. A sikeres ??? szociális tervezések, nem meglévő tárgykultúra tárgyait exportálják, hanem azok kulturális kontextusát.

*Szociális építés – szolidáris építés definiálása
szegregáció definiálása*

MATERIAL DESIGN

„The Rise of the Plastic, Disposable Coffee Cup Lid”

<http://www.theatlantic.com/technology/archive/2011/05/the-rise-of-the-plastic-disposable-coffee-cup-lid/238573/>

2014.01.

„Ini Ani Coffee Shop”

<http://archrecord.construction.com/projects/interiors/archives/0409iniAni-1.asp>

2014.01.

RÉGIÓ ÉS IDENTITÁS

Journal of Material Culture - Landscape, Heritage and Identity

July 2006; 11 (1-2)

Christopher Tilley

Introduction: Identity, Place, Landscape and Heritage

Journal of Material Culture July 2006 11: 7-32, doi:10.1177/1359183506062990

Doreen Massey

Landscape as a Provocation: Reflections on Moving Mountains

Journal of Material Culture July 2006 11: 33-48, doi:10.1177/1359183506062991

This article opens with a story of the mobility and varied temporalities of a particular landscape and uses this to reflect on a range of issues that revolve around the different kinds of 'grounding' that are appealed to in sociocultural, political and academic life. It reflects upon the relations between human and natural sciences, the nature of appeals between them, and the important, but often questionable, place within this of particular political positions. It goes on to query the role of 'Nature' as a grounding to place and landscape and stresses the potentially differential effectivities of contrasting temporalities – between, for example, the temporalities of the taskspace and the temporalities of tectonics. Nonetheless, the argument continues, there are indeed provocations from the moving rocks to the nature of scientific discourse and to debates within political philosophy. It concludes with a conceptualization of both landscape and place as events.

Denis Cosgrove

Modernity, Community and the Landscape Idea

Howard Morphy and Frances Morphy

Tasting the Waters: Discriminating Identities in the Waters of Blue Mud Bay

Journal of Material Culture July 2006 11: 67-85, doi:10.1177/1359183506063012

Landscape has recently achieved a broad intellectual prominence as a theoretical concept across the arts, humanities, and social sciences. Its complex roots and meanings are scrutinized with particular attention given to the pictorial and scenic aspects of landscape, which are here historicized in relation to processes of cultural modernization. Landscape's roots in territorially based community governed by customary law have never been wholly destroyed and an analysis of the evolution of landscapes in Southern California suggests that they are being recovered in certain respects in the context of hypermodernity.

Journal of Material Culture - Landscape, Heritage and Identity

July 2006; 11 (1-2)

James Leach

'Team Spirit': The Pervasive Influence of Place-Generation in 'Community Building' Activities along the Rai Coast of Papua New Guinea

Journal of Material Culture July 2006 11: 87-103, doi:10.1177/1359183506063014

Sharon Macdonald

Words in Stone?: Agency and Identity in a Nazi Landscape

Journal of Material Culture July 2006 11: 105-126, doi:10.1177/1359183506063015

Michael Herzfeld

Spatial Cleansing: Monumental Vacuity and the Idea of the West

Journal of Material Culture July 2006 11: 127-149, doi:10.1177/1359183506063016

This article comprises preliminary remarks about spatiality and power, with a particular focus on field data from Greece and Thailand (with secondary materials from Italy). I suggest that the creation of large open spaces in city contexts, generating a marked contrast with local tolerance of crowding, represents the intrusive presence of regimentation and aesthetic domination. Within a larger pattern of conceding to hegemonic ideas about classical ornamentation as well as rational town-planning, such idioms of 'spatial cleansing' create a context entirely compatible with the current structures of economic inequality. They also occlude the understandings of past experience that characterize local groups wishing to remain in historic centers; it is noteworthy that in Thailand, where the middle class has not yet succumbed to the global fashion for antique domestic spaces as has its counterpart in Italy (and to a lesser extent in Greece), it is the poor who seem more interested in calibrating their lives to official master narratives in the hope of being rewarded with continued rights to inhabit their existing lived environment.

Eric Hirsch

Landscape, Myth and Time

Journal of Material Culture July 2006 11: 151-165, doi:10.1177/1359183506063018

Mark Edmonds

Who Said Romance Was Dead?

Journal of Material Culture July 2006 11: 167-188, doi:10.1177/1359183506063019

Journal of Material Culture - Landscape, Heritage and Identity

July 2006; 11 (1-2)

Martin Hall

Identity, Memory and Countermemory: The Archaeology of an Urban Landscape

Journal of Material Culture July 2006 11: 189-209, doi:10.1177/1359183506063021

Urban landscapes are both expressions of identity, and a means of shaping the relationships between those who inhabit them. They are palimpsests in which buildings, street layouts and monumental structures are interpreted and reinterpreted as changing expressions of relations of power. The urban landscape of the Cape of Good Hope started with the establishment of a Dutch East India Company outpost in 1652, was restructured by the British after 1795, and gave form to spatial segregation in the apartheid years. More recently, aspects of these historical landscapes have been reinvented as entertainment centres in the 'experiential economy'. Differing ways of understanding these mixes of physical form, identity and recollection either lead to closure – retrospective celebrations in the interests of dominant interests – or to challenge: 'countermemories' that look for contradictions and uncertainties, keeping open the discourse of identity and relations of power.

Andy Jones

Animated Images: Images, Agency and Landscape in Kilmartin, Argyll, Scotland

Journal of Material Culture July 2006 11: 211-225, doi:10.1177/1359183506063023

*Mike Parker Pearson, Josh Pollard, Colin Richards, Julian Thomas, Christopher Tilley, Kate Welham,
and Umberto Albarella*

Materializing Stonehenge: The Stonehenge Riverside Project and New Discoveries

Journal of Material Culture July 2006 11: 227-261, doi:10.1177/1359183506063024

This article reviews recent interpretations of Stonehenge in terms of contrasting uses of stone and timber in the mid-3rd millennium BC. It explores the relationship of this enigmatic monument with circles of wood at nearby Durrington Walls and Woodhenge, establishing how these various monuments might have been integrated into a single scheme in which these remarkable structures were linked by artificial avenues and the natural feature of the River Avon. It also investigates the ways in which substances other than wood and stone – turf, earth, chalk and wood ash – may also have had significance for ideas and practices of transformation involving the living and the dead. The results of excavations and fieldwork in 2004 and 2005 are also summarized.